

EL LLENGUATGE

Llescar el pa

Només es poden llescar, sembla, dues coses: el pa i les panes de suro. No cal dir, però, que d'aquests dos casos d'aplicació que té el verb *llescar*, el primer, *llescar el pa* —o *llescar pa*—, és el primitiu i el més estès, es pot dir que conegut de tothom. El substantiu *llesca*, del qual s'ha format el verb *llescar*, prové, segons el Diccionari Alcover-Moll, d'un antic mot pre-romà. Amb tot, les citacions més antigues que aquest repertori recull, tant de *llesca* com de *llescar*, són del *Tirant lo Blanc*. El cas és que *llesca* i *llescar* han estat sempre mots eminentment populars i són, d'altra banda, exclusius o gairebé exclusius de la nostra llengua.

El Diccionari del senyor Coromines, quan arriba a la / (cal suposar que en el proper volum), ens fornirà sens dubte tot de dades interessantíssimes sobre la història d'aquesta petita però excepcional família de mots i sobre la seva exacta extensió geogràfica. Però, per tot el que hem dit, bé es pot afirmar que *llesca* i *llescar* són mots genuïnament catalans, que escauen en tota mena de textos, si es vol, en tots els registres o nivells del llenguatge, i és certament de doldre que hi hagi qui, obeint dòcilment a les directrius d'un procés de despersonalització de la nostra llengua, les oblidi o hi renunciï i recorri, quan és qüestió de pa, a un verb de significat tan genèric com *tallar en floc* de *llescar*.

Carles Riba, en el pròleg a la seva *Antologia de Jacint Verdaguer* (recollit recentment al volum *Clàssic i moderns*, Edicions 62 i «la Caixa», diu que Verdaguer «havia creat en català alguna cosa que no té preu: l'estil literari tendre», i després de citar els primers versos del poema «L'hostal millor», (del recull *Aires del Montseny*), *M'estic a l'hostal / de la Providència, / servit com un rei / per mà de la reina. / Ella em dóna el vi / de la vinya seva: / ella em dóna el pa / me'l dóna i me'l llesca*, diu que «tota la pau i l'afable jerarquia de la llar catalana es condensen i s'afiguren en aquest mot *llescar*, intraduïble, únic, inseparable de la idea del pa de cada dia repartit i rebuÇ amb un sentit religiós de la responsabilitat i de l'agraïment». El comentari és justíssim i es podria així mateix aplicar a aquests versos de López-Picó: *Tu diligent i sense dir paraula / amb ton esguard has beneït el pa. / I mentre el llesques i ens el dónes fa / una claror de sol damunt la taula / que ens ennobleix les ganes de menjar.*

Albert Jané